

כיתה
ה'

התנהגות מתחשבת ומבינה - באולם ובמעבדה

רציונל

הפעילות החברתית במרחבים השונים בבית-ספר מזמנת אינטראקציות בין התלמידות והיא עשויה לשמש מעבדה לחינוך חברתי. הפעילות המתקיימת באולם הפעילויות של בית-הספר מזמנת לתלמידות אפשרויות מגוונות לפיתוח חברתי, ליצירת קשרים ולביטוי אישי של כישורים ויכולות בתחום הבין-אישי.

גם חדר המעבדה, על-אף שמהותו ומטרתו שונות בתכלית מאלה של אולם הפעילויות של בית-הספר, מזמן פיתוח דומה לתלמידות. הצפייה בניסויים, ניתוח ממצאים בחדר המעבדה ודיון בדבר תוצאות הניסויים, מאפשרים תקשורת פתוחה, העברת מסרים ושיתוף ברגשות, בחוויות ובמחשבות. תלמידות בגילאים שונים רוצות לממש את ההזדמנויות הגלומות באולם הפעילויות ובחדר המעבדה בבית-הספר, על מנת ליצור תקשורת חברתית באופנים שונים עם חברותיהן.

חשוב לבחון עם התלמידות את מאפייניה של ההתנהגות החברתית באולם הפעילות ובחדר המעבדה, וכן להעלות את האפשרויות להיווצרותם של קונפליקטים במקומות אלו. דיון בהתנהגויות המסייעות במניעת פגיעה פיזית, מילולית ורגשית, עשוי לאפשר לתלמידות לממש את ההזדמנויות הגלומות בשהייה באולם הפעילויות ובמעבדה.

מטרות

- בירור תפיסות עולמן של התלמידות ביחס להתנהגויות באולם ובחדר המעבדה.
- העלאת המודעות לקונפליקטים העשויים להתעורר בעת העיסוק בפעילויות שונות באולם ובחדר המעבדה.
- בירור בדבר ההתנהגויות העשויות לסייע לנהל את הקונפליקטים המתעוררים בעת העיסוק בפעילויות באולם ובמעבדה, תוך הימנעות מפגיעה.

מודל ההפעלה

מהלך ליצירת שבשבת כיתתית "חווים ומכבדים", המפרטת את ההתנהגויות שהתלמידות בוחרות לנקוט בעת הפעילות באולם הפעילות ובמעבדה.

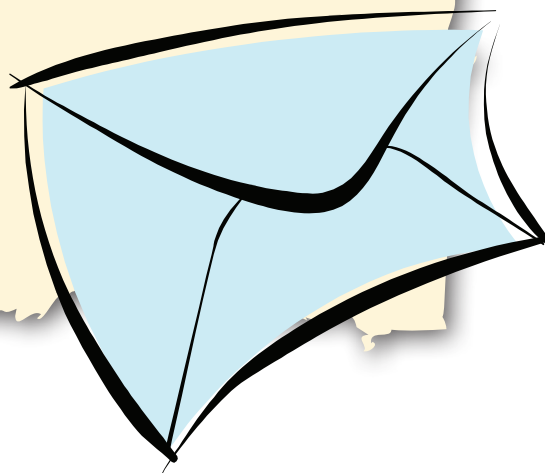

לפניכן מכתב שמצאה גילה, המדריכה של כיתה ה' בבית-הספר "הלב", בתיבת הדואר שלה, לאחר יום של פעילות בית-ספרית באולם.

גילה יקרה!

הפתיחה החגיגית למבצע השנתי "ואני תפילתי" הייתה נפלאה ומהנה. הכול היה מקסים! - הירידה לאולם הפעילות, השהיה החווייתית בו וכל ההפעלות. למרות זאת, חזרתי מן הפעילות עצובה וטעונה במחשבות. אני רוצה לשתף אותך בהן ומקווה שתעזרי לי: כבר בירידה לאולם, כשעברנו במדרגות הצרות של המסדרון דחפה אותי נעמי, תוך שהיא ממלמלת "אני ממהרת". אחריה בשיירה נדחפו גם רותי ומלכה בתירוך זהה. כשהגענו לאולם תפסתי את מקומי בכיסא הראשון בשורה המיועדת לכיתתנו. חגית הגיעה אחרי ומיד אמרה שכבר בכיתה הכריזה שמקום זה שמור עבורה וכדאי שאקום מיד. גם במהלך הפעילות היו גילויים רבים של חוסר התחשבות בצורכי בנות הכיתה ומריבות גלויות ושקטות התפתחו בינינו, בנות הכיתה. חבל שפעילות נפלאה שכזו תאבד את טעמה בשל פגיעות, הצקות וחוסר התחשבות.

מצפה מאוד לעזרתך,
חניכתך,
תמי.

פועלות מפעילות ומתנגשות

א. שוחחנה על ההתנהגות באולם ובדרך אליו:

- מהן הפעולות שנעשות בדרך כלל במקום מסוג זה?
- מדוע, לדעתך, נערכות הפעלות בית-ספריות דווקא באולם? (התמקדנה ביתרונות השימוש באולם).
- אילו הפעלות בנושא המבצע השנתי נערכו, לדעתך, באולם?

ב. שוחחנה על התנהגותן של חברותיה של תמי כפי שהיא מתוארת במכתב:

- מדוע, לדעתך, בחרה נעמי להגיע אל האולם במהירות בדרך זו?
- האם לדעתך נהגה חגית כראוי כשביקשה מתמי לקום?
- באילו דרכים נוספות יכלה חגית להשיג את מבוקשה?
- האם הדרך שבה בחרה חגית להשיג את מבוקשה עלולה לגרום להתנהגויות דומות נוספות של בנות הכיתה?

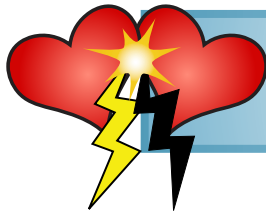
ג. תארנה את הקונפליקטים (ההתנגשויות) שהתעוררו באולם:

- האם התנהגותה של נעמי קשורה דווקא לסביבה שבה התרחשה?
- שערנה אילו גילויים נוספים של פגיעה וחוסר התחשבות יכולים לבוא לידי ביטוי באולם?

בקבוצות

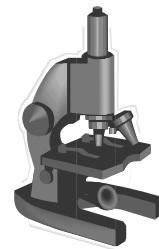

פועלות מפעילות ומתנגשות

לפניכן תיאור של אירוע הקשור לפעילות בחדר המעבדה. קראנה אותו ושוחחנה על הקונפליקט (המתנגשות) בין הצדדים:

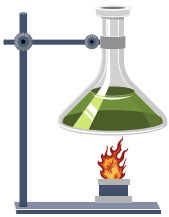
קבוצה א'

שירה ורבקה ירדו לשיעור טבע בחדר המעבדה עם כל בנות כיתתן. במהלך השיעור ביקשה המורה מבנות הכיתה להסתדר בזוגות. לאחר הצפייה בניסוי שנערך קיבל כל זוג תלמידות ערכת הפעלה לעריכת ניסויים דומים בתנאי מעבדה ולסיכום הממצאים.

שירה רצתה מאוד להיות בת זוגתה של רבקה: לפעול, להתנסות ולסכם יחד את התהליך. היא פנתה לרבקה בבקשה להצטרף אליה, אך נענתה שרבקה כבר משובצת כבת זוגתה של ליאורה. אחרי כמה דקות שמעה שירה את רבקה פונה לליאורה ומציעה לה לעבוד יחד על מטלת הסיכום, לחוות את ההתנסות, ויחד - להסיק מסקנות.

קבוצה ב'

לפני הירידה למעבדה בשיעור טבע חילקה המורה את הכיתה לשלוש קבוצות. לכל קבוצה מינתה המורה ראשת קבוצה - תלמידה האחראית על העברת המסקנות של כל בנות הקבוצה. ראשת הקבוצה תתבקש גם להדגים בעזרת אמצעי העזר שבחדר המעבדה את התהליכים שהביאו למסקנה הקבוצתית.

מירי מונתה לראשת הקבוצה שלנו. לאחר העבודה בזוגות בתוך הקבוצה ניסו להשמיע את מסקנותינו למירי ולשתפה בחוויות שחווינו בתהליך שבו צפינו, כפי שסוכם מראש. אבל מירי התעלמה מקריאתנו. היא השמיעה למורה "בשם כל הקבוצה" מסקנות וחוויות שחוותה היא בעצמה, ואף הדגימה תהליכים תוך שימוש באמצעי העזר כשהיא מתעלמת מתשובותינו.

חוסר הנכונות של מירי והעובדה שלא התחשבה כלל בדעת בנות הקבוצה - פגעה בנו מאוד. טובה חשה תסכול מהתנהגותה של מירי - ראשת הקבוצה בשיעור המעבדה. היא בחרה לתלות על לוח הכיתה מודעה בנוסח זה, מבלי לציין את שמה: "בשם כל בנות קבוצה ב', אני מוחה על התנהגות פוגעת ובלתי מתחשבת של ראשת הקבוצה. כל בנות הקבוצה חשות תסכול וכעס ומחכות להתנצלותה של ראשת הקבוצה".

- מהו הרצון של כל אחד מהצדדים?
- מי יכולה להיחשב כפוגעת? מהי הפגיעה?
- מיהי הנפגעת?
- מהי הסביבה הלימודית המתוארת? מה בסביבה זו תרם להיווצרות הקונפליקט?
- מה באחריותן של המשתתפות בסביבה זו לעשות, על מנת לנהל את הקונפליקט תוך הימנעות מפגיעה?

התכוננה להציג במליאה את האירוע ואת הדברים שעליהם שוחחתן.

מעגל שליש: מעגל החיים הבית-ספרי - ניהול קונפליקטים

ה'

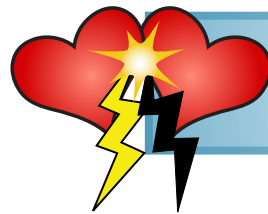

מפתח ה"ב"
החינוך לחיים בחברה

מפתח ה"ב" - תוכנית חברתית-ערכית לבתי-הספר היסודיים לבנות במגזר החרדי
משרד החינוך, המחוז החרדי והמחלקה לחינוך לחיים בחברה באגף לחינוך יסודי

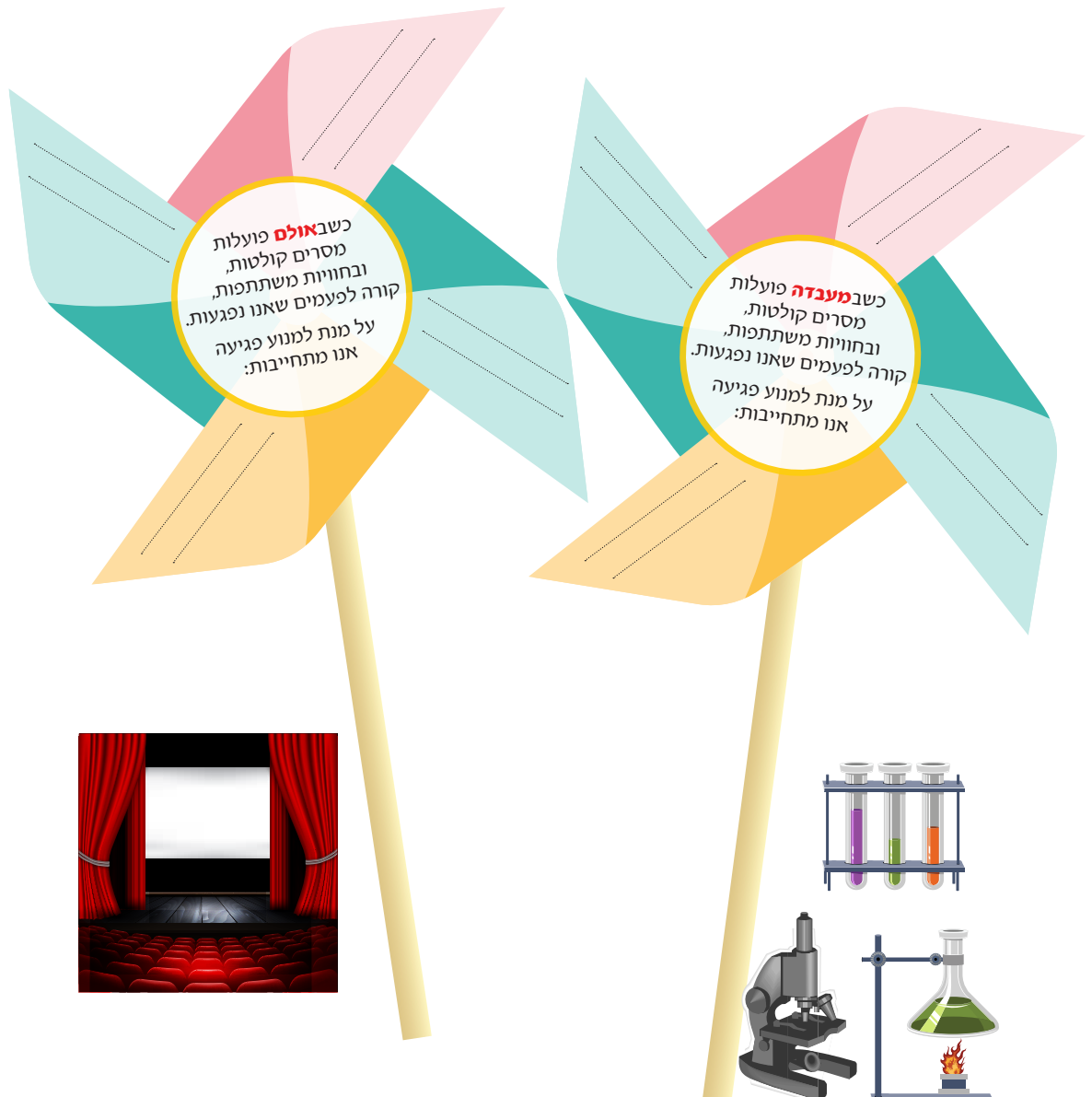
מהלכה למעשה

התנהגות מתחשבת ומבינה באולם ובמעבדה

לפניכן שבשבת "חוות ומכבדות" שאותה תוכלו להצמיד בכניסה לחדר המעבדה ובכניסה לאולם:

- קראנה את הכתוב במרכז השבשבת "חוות ומכבדות" והיזכרנה בהתנגשות (קונפליקט) שהתרחשה ביניכן לבין חברות כשפעלתן באולם או בחדר המעבדה.
- תארנה התנהגות אחת שאותה אתן מתכוונות לנקוט על מנת למנוע התנגשות כזו בעתיד.
- שתפנה את חברותיכן בדברים שכתבתן בשבשבת "חוות ומכבדות".

מעגל שלישי: מעגל החיים הבית-ספרי - ניהול קונפליקטים

ה'

גילה יקרה!

הפתיחה החגיגית למבצע השנתי "ואני תפילתי" הייתה נפלאה ומהנה.

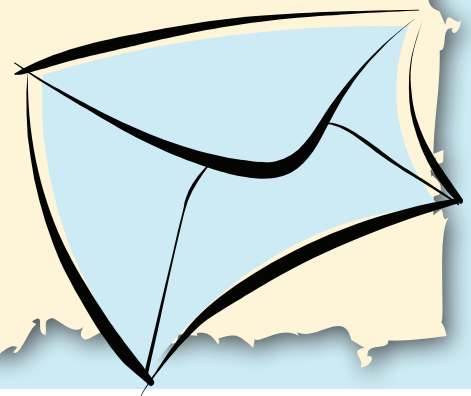
הכול היה מקסים! - הירידה לאולם הפעילות, השהיה החווייתית בו וכל ההפעלות.

למרות זאת, חזרתי מן הפעילות עצובה וטעונה במחשבות. אני רוצה לשתף אותך בהן ומקווה שתעזרי לי:

כבר בירידה לאולם, כשעברנו במדרגות הצרות של המסדרון דחפה אותי נעמי, תוך שהיא ממלמלת "אני ממהרת". אחריה בשיירה נדחפו גם רותי ומלכה בתירון זהה. כשהגענו לאולם תפסתי את מקומי בכיסא הראשון בשורה המיועדת לכיתתנו. חגית הגיעה אחרי ומיד אמרה שכבר בכיתה הכריזה שמקום זה שמור עבורה וכדאי שאקום מיד. גם במהלך הפעילות היו גילויים רבים של חוסר התחשבות בצורכי בנות הכיתה ומריבות גלויות ושקטות התפתחו בינינו, בנות הכיתה.

חבל שפעילות נפלאה שכזו תאבד את טעמה בשל פגיעות, הצקות וחוסר התחשבות.

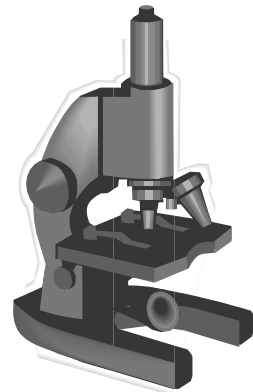
מצפה מאוד לעזרתך,
חניכתך,
תמי.

קבוצה א'

שירה ורבקה ירדו לשיעור טבע בחדר המעבדה עם כל בנות כיתתן. במהלך השיעור ביקשה המורה מבנות הכיתה להסתדר בזוגות. לאחר הצפייה בניסוי שנערך קיבל כל זוג תלמידות ערכת הפעלה לעריכת ניסויים דומים בתנאי מעבדה ולסיכום הממצאים.

שירה רצתה מאוד להיות בת זוגתה של רבקה: לפעול, להתנסות ולסכם יחד את התהליך. היא פנתה לרבקה בבקשה להצטרף אליה, אך נענתה שרבקה כבר משובצת כבת זוגתה של ליאורה.

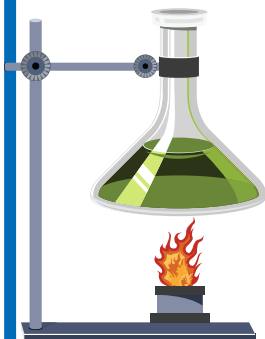

אחרי כמה דקות שמעה שירה את רבקה פונה לליאורה ומציעה לה לעבוד יחד על מטלת הסיכום, לחוות את ההתנסות, ויחד - להסיק מסקנות.

קבוצה ב'

לפני הירידה למעבדה בשיעור טבע חילקה המורה את הכיתה לשלוש קבוצות. לכל קבוצה מינתה המורה ראשת קבוצה - תלמידה האחראית על העברת המסקנות של כל בנות הקבוצה. ראשת הקבוצה תתבקש גם להדגים בעזרת אמצעי העזר שבחדר המעבדה את התהליכים שהביאו למסקנה הקבוצתית.

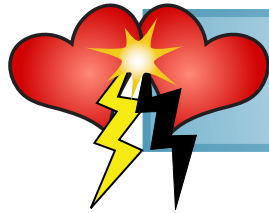
מירי מונתה לראשת הקבוצה שלנו. לאחר העבודה בזוגות בתוך הקבוצה ניסינו להשמיע את מסקנותינו למירי ולשתפה בחוויות שחווינו בתהליך שבו צפינו, כפי שסוכם מראש. אבל מירי התעלמה מקריאתנו. היא השמיעה למורה "בשם כל הקבוצה" מסקנות וחוויות שחוותה היא בעצמה, ואף הדגימה תהליכים תוך שימוש באמצעי העזר כשהיא מתעלמת מתשובותינו.

חוסר הנכונות של מירי והעובדה שלא התחשבה כלל בדעת בנות הקבוצה - פגעה בנו מאוד.

טובה חשה תסכול מהתנהגותה של מירי - ראשת הקבוצה בשיעור המעבדה. היא בחרה לתלות על לוח הכיתה מודעה בנוסח זה, מבלי לציין את שמה:

"בשם כל בנות קבוצה ב', אני מוחה על התנהגות פוגעת ובלתי מתחשבת של ראשת הקבוצה. כל בנות הקבוצה חשות תסכול וכעס ומחכות להתנצלותה של ראשת הקבוצה."

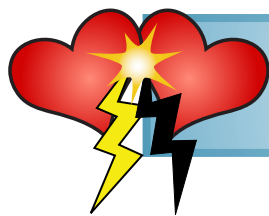
התנהגות מתחשבת ומבינה באולם ובמעבדה

עזרים למורה: מעגל החיים הבית ספרי - ניהול קונפליקטים

פ'

התנהגות מתחשבת ומבינה באולם ובמעבדה

עזרים למורה: מעגל החיים הבית ספרי - ניהול קונפליקטים

